

ХРИСТИАНСКИ СВѢТЪ

МѢСЕЧНО ИЛЮСТРОВАНО РЕЛИГИОЗНО СПИСАНИЕ

ГОД. X.

АПРИЛЪ 1901.

БРОЙ 4.

ХРИСТОСЪ ВЪЗКРЪСНА.

„Радвайте се.“

Мария Магдалина и другата Мария се връщаха отъ Иисусовия гробъ съ страхъ и голѣма радостъ. Тѣ бѣха чули повѣстъта на ангела, и приели неговото поръчание да отидатъ и обадятъ на ученицитѣ за случившето се. Иисусъ ги срѣщналъ на пътя и имъ казалъ: „Радвайте се.“ Може би това да е било фамилиярно поздравление, що тѣ често слушали отъ устнитѣ Му прѣди разпятието Му. Въ такъвъ случай то е служило и като знакъ, чрѣзъ който тѣ сж Го готовно познали и като сърдеченъ поздравъ, чрѣзъ който се е ободрилъ духътъ имъ.

Това е било утрѣнъ поздравъ. Нощта е врѣме за сънъ. Тъмнина покрива земята и чувствата сж обвити въ несъзнание. Когато настане утрото, спящиятъ се събужда и излиза да привѣтствува деня. Тъмнината е изчезнала. Слънцето, що се бѣ скрило за малко врѣме, е изгрѣло и разлива своята свѣтлина по хълмове и долини, поля и горн, планини и моря. Цвѣтата и листитѣ, които сж били затворени въ неразлжчима тъмнина, развиватъ се въ славата си и развеселяватъ сърдцето на зрителя. Всичката природа се радва, и събудената душа се присъединява къмъ общото веселие. Тя привѣт-

ствува приятелитѣ си, отъ които е била раздѣлена една нощъ, съ сърдечно привѣтствие.

Така сторилъ и Иисусъ, когато срѣщналъ Мария Магдалина и другата Мария. Когато за послѣденъ пътъ видѣли Иисуса прѣди тази срѣща, било нощъ. Сѣникитѣ сж били събрали около тѣхъ. Свѣтътъ билъ покритъ въ тъмнина. Било тъмна нощъ, която траяла почти три дни. Иисусъ спялъ въ гроба пазенъ отъ свети ангели. Но едно промѣнение станало. Тѣхниятъ Учитель е възкрѣсналъ отъ гроба. Свѣтътъ видѣлъ зората на другия день. Цѣлниятъ свѣтъ сияе отъ лжчитѣ на изгрѣващото слънце. Възкрѣсеннето е разпждило мрака и изпълнило душитъ на ученицитѣ съ свѣтлина. Първитѣ думи на Господа нашего къмъ женитѣ сж знаменателни: „Радвайте се.“

Това е било привѣтствието на единъ завоевателъ. Първитѣ думи на единъ войникъ, който е прѣмивналъ прѣзъ силна битка и е излѣзълъ побѣдителъ, съ почитание се помнятъ. Той е билъ изгубенъ за приятелитѣ си за малко врѣме. Тѣ сж го видѣли да отива на бойното поле, и сж треперали за неговата безопасность. Тѣ сж само чули слухове за изхода. То е врѣме на голѣма загриженостъ. Тѣхнитѣ сърдца се вълнуватъ отъ чувства на страхъ и на надежда. Съ какви вж-

трѣшни вълнения чуватъ тѣ първия звукъ на фамилиарния му гласъ слѣдъ битката! — Ако е гласъ на побѣда, тѣ се изпълватъ съсъ възхищение.

Иисусъ не се яви на човѣцитѣ като войнственъ мжжъ. Той бѣше най-кроткиятъ и най-мирниятъ между човѣцитѣ. Той прѣкара много силни битки. Когато изказа това поздравление, Той токо що бѣ излѣзълъ отъ най-рѣшителната борба, що се е пѣкога водила на нашата планета. Когато Го видѣха Неговитѣ приятели за послѣденъ пътъ, Той бѣше съвършено заобиколень и повидимому поразень отъ Своитѣ неприатели. Кръвта течѣше изъ ржцѣтѣ, позѣтѣ, главата и реброто Му. „Петъ рани носи Той.“ Тогасъ всичко като че се свърши. Тѣ не сж бѣха научили за изхода на борбата. Тѣ бѣха наистина видѣли празния гробъ, и чули бѣха повѣстъта на ангелитѣ, но тѣ не Го бѣха видѣли нито чули звука на фамилиарния Му гласъ. Той изрече само една дума, но дума знаменателна. Това бѣвикътъ на побѣдоносния войникъ. То бѣше като да се развѣваше палмата на побѣдата прѣдъ очитѣ имъ и казваше: „Радвайте се!“ Смъртъта е побѣдена. Сатана е поразень. Грѣхътъ е простень! Свѣтътъ е изкупень!“

Това бѣше изражение на любовъ. Приатели, които сж се раздѣлили за малко врѣме, радватъ се, когато се срѣщнатъ пакъ. Особено е това случаятъ, когато сж били грубо раздѣлени единъ отъ другъ отъ насилнически ржцѣ. Когато единиятъ е заплѣненъ отъ враждебна сила, никакво съобщение нѣма помежду имъ. Дълго мрачно мълчание настава. Тѣ копнѣятъ да разжѣнятъ приятелски поздрави и да се видятъ пакъ лице съ лице. Когато се свърше раздѣлата, приятелството, що е съществувало по-прѣди, не е изгубило нищо отъ своята омайна сила. То укрѣпва отъ насилствено раздѣление и се заякчава чрѣзъ страдание.

Когато Иисусъ излѣзе за да привѣтствува Своитѣ Си слѣдъ възкрѣсеннето Си, това бѣше моментъ отъ прѣголѣмъ инте-

ресъ. Той бѣше отнетъ отъ тѣхъ чрѣзъ жестоко насилство. Той бѣ умрѣлъ и погребень. Всѣко съобщение между Него и тѣхъ се бѣ прѣкъснало за малко врѣме. Това бѣ мрачно мълчание, жестока раздѣла. Сега всичко това се свършва. Той разкъсва врѣзкитѣ на смъртъта и излиза да посрѣщне приятелитѣ Си. Неговото „Радвайте се!“ имъ казва, че Той е сжщиятъ Иисусъ. Неговата тѣга не бѣ повлияла на Неговото приятелство, освѣнитъ за да го направи по-силно. Приятелството Иисусово не може да се развали отъ смъртъта. Навѣрно Той е „Приятель по-гѣсенъ и отъ братъ.“

Това е поздравлението, съ което Той привѣтствува всичкитѣ Си приятели всѣка занапъ на свѣтлия празникъ Въскрѣсение. Въ онова врѣме земиятъ Му приятели бѣха малцина. Сега тѣ се броятъ съ милиони. На всѣкого той казва днесъ „Радвай се!“ Той е сжщиятъ постоянь, всемогжщъ Приятель. Нито неприатели, нито врѣме, нито смъртъ, нито Сатана не може да Го раздѣли отъ онѣзи, които Го слѣдватъ на земята. Нека Иисусовото „Радвай се“ разпрѣсне всичкитѣ ни страхове, проужде всичкитѣ ни съмнѣния и ни изпълни съ миръ и надежда.

„Що слѣзва ангелъ отъ небе?
Що тозъ плачевень, страшенъ трусъ?
Възкрѣсна Побѣдителтъ,
И пмето Му е *Иисусъ*.
Въ опрѣдѣлений, третий день
Господъ възкрѣсн' отъ мъртвитѣ;
Чудесно Той плѣни се плѣнъ;
Тържественъ пътъ на горѣ зѣ.“

— „Да познае Него и силата на Неговото възкрѣсение, и участието въ Неговитѣ страдания, съобразяванъ съ смъртъта Му; дано би да достигне въ възкрѣсеннето на мъртвитѣ.“ (Фил. 3; 10, 11).

— „А нине Христосъ възкрѣсна и стана начатъкъ на починалитѣ. Понеже както чрѣзъ челоуѣка смъртъта дойде, така чрѣзъ челоуѣка и възкрѣсеннето на мъртвитѣ. Защото както чрѣзъ Адама всички умиратъ, така чрѣзъ Христа всички ще оживѣятъ“. (1 Кор. 15, 20—23.)

Основни Истини на Евангелието.

Богъ Начало и Край.

Изобщо се признава, че последното столѣтие е било богато въ открития и изобрѣтения. То ни е дало параходи, локомотиви и моторни кола, газова и електрическа свѣтлина, безкрайни трудошадящи машини, парни печатни машини, телеграфи, телефони, фотографии, електротипи и литотипи. Медицината е прѣвършила свѣршенъ прѣвратъ; хирургически операции, за които по-прѣди не се е мислило. сега се извършватъ съ помощта на анестетиката; *бацили* се намираатъ чрѣзъ микроскопа, и чужди тѣла чрѣзъ Рентгеновитъ лъчи. Небето е изрисувано на харти и фотографирано, и елементитъ на звѣздитъ се откриватъ посредствомъ спектралния анализъ. Всѣчко земно се изслѣдва и класифицира. Историята на миналото се пише наново; Египетскитъ пероглифи и Халдейскитъ плочи сж издали тайнитъ си. Свѣтътъ е станалъ по малкъ, благодарение на олесненитъ съобщения, и народитъ почнуватъ да се запознаватъ, ако не и да се любятъ по-добрь. Изтеклото столѣтие е било столѣтие на мисли и на прѣводъ на Библията; Евангелието се чете и проповѣдва на 400 езика. Слънцето никога не залѣзва на прѣводача, библейския книгопродавецъ и мисноперина. Съ една дума, то е било столѣтие на прѣустройство по венчкитъ линии.

Но що да рѣчемъ за **Богъ**? Трѣбва ли да прѣустроимъ понятието си за Него? Подигнала ли се е нѣкоя религия или нѣкое безвѣрие, което да е замѣстило християнството? Англичанитъ сж имали своитъ прочути проповѣдници — Мелвилъ, Нюманъ, Робертсонъ, Спърджонъ и Лиддонъ. Американскитъ проповѣдникъ Муди и неговата ползотворна дѣятелность още сж прѣсни въ умоветъ имъ. Тѣ сж имали своитъ епохални книги — *Трактати за сегашното Врѣме* — *Есеи Прѣгледи*“ (Essays and Reviews), *Есе Ното* (Ето човѣкътъ), *Естествениятъ Законъ въ Ду-*

ховния Свѣтъ *) Тѣ сж имали своитъ научни водители — Бжкландъ, Брустеръ, Фаради, Келркъ Максвелъ, Дарвинъ, Уоластъ, Хжксли, Твидаль; своитъ философи — Хамилтонъ, Манселъ, Милъ, Спенсеръ; своитъ историци — Гротъ Търлволъ, Милманъ и други. Но имаме ли новъ Спасителъ? Ставало ли е свѣршенно затъмнение на вѣрата? Развивала ли се е нѣкоя система, която дори да притежава, че е подобрене на Христовата религия?

I. Въ отговоръ нека разгледаме нашето положение, и да видимъ дѣ стоимъ въ сегашно врѣме.

(1) Ние още имаме свидѣтелството на Свещеното Писание. Никоя критика не ни принуждава да видовзмѣнимъ централнитъ мисли относително Бога, що се съдържатъ въ Ветхия и Новия Заветъ и които заематъ най-почетно мѣсто въ еврейския и християнски символи на вѣрата.

(2) Ние още имаме свидѣтелството на *Свѣбѣтъта*. Богъ е положилъ бѣлѣга Си на вѣтрѣшното битие на човѣка, и го е научилъ да различава правото отъ кривото. Въ насъ има сила по-висока отъ нашия естественъ азъ, една видѣлина отдѣлна отъ ума, която клони къмъ правдата.

(3) Ние още имаме свидѣтелството на *Разума*. Науката е Свѣтило, но Разумътъ е Видѣлината; и отъ видѣлината сме се научили за единството на природата, и впоследствие и за единството на силата, отъ дѣто произтича всѣка природа включително и човѣшката природа. Тази сила, понеже е источникъ на съзнание въ други, трѣбва да е съзнателно същество.

(4) Ние още имаме свидѣтелството на *Историята*. Това ни довежда право до историческия Христосъ. Евангелията сж критикувани съ голѣма ревность и отъ неприятели и приятели; но тѣ сж излѣзли неповрѣдени изъ огъня, и положението имъ е оздравено.

*) Последната книга е отъ Проф. Држмондъ, авторъ на „Най-Великото Нѣщо на Свѣта.“ прѣведена на бълг. и издадена отъ Метод. Епископална Мисия. Нампра се за продажъ у Т. Константиновъ, Русе.

(5) Ние още имаме свидѣтелството на *Опитността*. Нѣма нужда да ходимъ много далечъ за да намѣримъ живи, ходящи доказателства за християнството. Евангелието е още сила Божия за спасение на всѣкого, който вѣрва.

Тѣзи сж петътъ свидѣтели за истината относително Бога и Христа. Вѣржени съ тѣхъ, ние се опѣлчаваме срѣщу свѣта. Нека извади той (свѣтътъ) петъ такива свидѣтели за коя да е религия, стара или нова.

II. Но има и друга страна на въпроса. Въ течението на вѣковетъ стари думи често добиватъ нови значения, тъй че единъ вѣкъ на прѣустройство налага нуждата да се прѣгледа наново нашата терминология. Три думи може да се привѣдатъ за обяснение на това:

(1) Земѣте думата *Законъ*. Ние вѣрваме въ Царуването на Законъ въ всичката природа; и благодаримъ на Аргайлския Дукъ за това изражение.*) Има постоянность по-скоро отколкото измѣнчивость въ естествения свѣтъ; но ако и да е постояенъ, пакъ свѣтътъ не е абсолютенъ. Вѣчниятъ Богъ може да създаде нови елементи, нови пропорции на съществуващи елементи, нови физически процеси. Ние не можемъ да се изправимъ въ малкия си жгълъ на свѣта, и да Му диктуваме, че такъво нѣщо е невъзможно и нежелателно. Ние вѣрваме, че нищо не е оставено на случая, но отъ това не слѣдва, че нищо не е оставено на Провидѣането. Богъ не се сваля отъ прѣстолоа Си чрѣзъ откритието на факта, че Той работи по правило. Атоми, молекули, звѣзди се покоряватъ на онова правило. Химици узнаватъ, че всичко е било прѣтеглено и измѣрено; но отъ кого? Ние подражаваме което четемъ въ Книгата на Природата: но кой писа Книгата? Всички нѣща автоматично ли работятъ? Тогазъ кой ги е накаралъ да направятъ това чудесно нѣщо?

(2) Земѣте думата *Пространство*. Прѣоб-

ладава една теория, че междупланетнитѣ и междувзвѣднитѣ пространства сж изпълнени съ прѣфинена материя нарѣчена „етиръ“. Този „етиръ“ физическиятъ философъ се вижда нѣкакъ заставенъ да го внуши като срѣдиня за прѣдаване на свѣтлина, топлина и др. Да ли е той разпространенъ по безкрайното пространство, който може да каже? Но да кажемъ че е, тогазъ всеобщото присѣствие на „етира“ подразбира ли отсѣтственото Божие? Нуждае ли се Богъ отъ Свое Собствено мѣсто нарѣчено небе, което да може да се измѣри съ три измѣрения? Старата книга ни казва, че небето на небесата не може да Го побере; съ друга думи, отдѣленъ отъ останалото пространство, Той не подлежи на нашитѣ идеи за пространството.

Какво мѣсто има въ пространството за духовния свѣтъ? Можемъ ли да посочимъ на горѣ или на долу, или на изтокъ или на западъ, и да кажемъ тамъ е? Вѣроятно всѣко пространство е на равно разстояние отъ Духа Божий. Може наистина да има морално разстояние тамъ, дѣто има мѣстна близость, но то се прѣмахва съ духовни срѣдства.

(3) Земѣте думата *Сила*. Въ срѣдата на изтеклото столѣтие се яви епохална книга подъ заглавие: „*Съотношение на Физическиятъ Оумъ*“. Ако и да е била писана отъ юристъ, тя разбуди и направлява научната мисль и съдържа идеи които сж били обработени по-послѣ отъ Тиндала въ неговото списание върху Топлината. Що е сила? Имаме ли причина да се съмняваме въ старото нарѣчение: „Господу принадлежи Сила“. Да кажемъ, че една всеприсѣтстваща Сила управлява всичко и произвежда разни резултати споредъ матернала, съ който има да борава. Но тази сила физическа ли е, или е духовна? или сж тѣзи два елемента, два отдѣла на една сила, отговарящи на двѣтъ страни на нашето естество? Когато се яви книгата: „Невидимиятъ Свѣтъ“, тя имаше за цѣль да покаже, че материализмътъ можалъ да достави само най-недостатъчно разрѣшение на задачитѣ на

*) Покойниятъ Аргайлски Дукъ прѣди нѣколко години написа твърдъ важно същипение подъ заглавие: „Царуването на Закона“. Бѣл. Ред.

природата. Единъ отъ авторитѣ на тази книга наскоро слѣдъ това обнародвалъ нѣколко разсуждения върху силата, които сж видѣли почти парадоксални на научния студентъ, ако и да не можалъ послѣдниятъ лесно да отговори; другиятъ авторъ написалъ друга книга върху „*Съхранението на Енергията*“, която на първъ погледъ, като че не допускала мѣсто за Бога въ негова свѣтъ — ако и да бѣше това недоразумѣние. Науката навѣрно ни насърдава да вѣрваме, че всѣка енергия вѣчно произтича отъ единъ изворъ, тъй че ние само стоимъ срѣщу старата истина, че Богъ е сжщиятъ, и Неговата енергия всегда се съхранява. Но, ако, както други списатели сж ни напомнювали, има и разпрѣсване както и съхранение на енергия и законъ за обновление както и законъ за продължителност, то ние добиваме оная идея за постоянна дѣятелност отъ страна на Бога, на която е намекналъ Господъ нашъ, когато казалъ: „Отецъ Ми работи и Азъ работа.“

Такива думи като горнитѣ, за които говорихме, иматъ по-дълбоко значение, когато ги четемъ съ видѣлината на науката. Говорейки изобщо можемъ да кажемъ, че чистиятъ резултатъ отъ новейшиятъ физически умозрѣния е този, че до като на първъ погледъ се види, като че Богъ е оставалъ на заденъ планъ, и като че не е ималъ нищо да прави съ природата, откакъ е почналъ сегашниятъ редъ на нѣщата — може би откажъ първобитнитѣ и хомогенни (еднородни) елементи сж били най-първо различени — по-нататъшно обсжждане показва, че ние сме спечелили по-скоро отколкото изгубили. Силитѣ на природата произвеждатъ природа, но не принадлежатъ ней; тѣ сж едно, не много, и ако е тъй, то едната сила грѣбва да е *лична*. Не е ново учение това, че Богъ се крие, и че може да гледаме на дѣсно и на лѣво, съ телескопъ и микроскопъ, и пакъ да не успѣемъ да Го намѣримъ. Новостта е само въ начина, по който се изказва учението. Слѣдъ всичко, както е казалъ Декартъ, „Природата крие Бога,

но човѣкъ Го открива.“ Физическото произхождение на човѣка е още покрито съ тайни. Автоматичната еволюция (развитие) не обяснява сжществуването на човѣка повече отколкото неговото мѣстожителство. Изтеклото столѣтие е направило прѣвратъ въ учението за човѣшкия зародишъ, и е прослѣдило чудесното му развитие отъ оплодотворение до рождение, и отъ рождение до зрѣлостъ. Но отъ гдѣ сж духовнитѣ сили, съ които той е надаренъ? Каква е силата, чрѣзъ която животната частъ на нашето естество, може да се контролира, а духовната да се развива? Духовниятъ животъ отъ само себе си ли се поражда, или е вдхновение на Всеомогщаго? Мозъкътъ е хранилището и инструментътъ на съзнанието, но той не е *егото* (азъ). Умътъ не може да се „притисне и ограничи“, като мозъка. Волята е въ сжщность *егото* на дѣло; и съзнанието ни казва, че тази воля не е подчинена на най-силния мотивъ, като мъртва прѣчка плуваща на долу по една рѣка, а е сама себеуправляваща. Мотивитѣ внушаватъ. Волята дѣйствува. Материалното бива по този начинъ подчинено на духовното. Едного е скелята, а другото постоянната постройка. Когато достигнемъ до тази точка, ние прослѣдваме живота на духа назадъ до негова изворъ, който е Богъ, „Покажи ми себе си“, казалъ Теофилъ Антиохийскій, въ второто столѣтие, „и азъ ще ти покажа Бога.“ По думитѣ на знаменития Руски лирически поетъ Державинъ: *Стоя на срѣдно мѣсто между небето и земята, на послѣдния прѣдѣлъ на смъртното битие, близо до областьта, гдѣто се намиратъ ангели, тъкмо на границата на духовната земя. Веригата на битието се допѣзва въ мене; изгубва се въ мене послѣдната степенъ на материята, и другата стъпка е Духътъ.*“

До когато се придържахме о духовното произхождение на природата и о духовната страна на човѣка, не можемъ да изгубимъ основната мисль за Бога. Но всичко е тайна, догдѣто дойдемъ до Христа.

Въ Него ние виждаме това, което иначе мрачаво напипваме. Той стои въ историята като канара. Той призовава вниманието на човѣцитѣ, изисква тѣхната вѣрнопосланичествена и редлага животъ. Нѣма другъ начинъ. „Който има Сина, има животъ, а който нѣма Сина Божию, нѣма животъ.“

Нека почнемъ новото столѣтие съ Него като жива свѣтла дѣйствителностъ въ нашитѣ сърдца. Безъ друго ще има нови нападения на вѣрата. Материализмътъ ще се прострѣ като гъста мъгла, Свещеното Писание ще бѣде изложено на нова критика; Господниятъ день ще бѣде оскверненъ; животински удоволствия ще станатъ още по-лесни; и сѣдниятъ день ще се забравя. Нашитѣ принципи ще бѣдатъ много по-строго изпитани отколкото сѣ били до сега. Но Богъ си остава сѣщиятъ; и Учителътъ е казалъ: „Небето и земята ще прѣминатъ, но Моето слово нѣма да прѣмине.“ Този, който е тъй чудесно свидетелствувалъ за Себе Си прѣзъ деветнадесетото столѣтие, безсѣмѣнно има повелика нѣща за насъ прѣзъ двадесетото.

ЗА МЛАДИТѢ.

Великденска Повѣсть.

отъ

Б. Б. КИНГЪ.

„Много хубави нѣща ще има въ нашата черква на Великденъ,“ каза Г-жа Бървелъ, която се бѣше отбила да се поразговори съ съсѣдката си, Г-жа Фостеръ.

„Тѣ сѣ обучаваха на пѣние нѣколко седмици, и ще се трудятъ да украсятъ изрядно черквата. Моята Рутъ, знаете, е въ хора, и за туй се научавамъ всичко.“

„Много добръ,“ отговори Г-жа Фостеръ. „Ако има нѣкога день, въ който трѣбва да сме радостни и да сторимъ всичко за да покажемъ радостта си, то този день е навѣрно Великденъ.“

„И вие ще отидете на черква, не ли?“ попита съсѣдката ѝ. Вие всѣкога сте обичали музиката, Сара.“

„Тѣй, истина,“ май нервозно отговори Г-жа Фостеръ. „И още я обичамъ, но нѣкакъ си не ми се пада случай въ послѣдно врѣме да слушамъ музика. Колкото за отиването ми въ черква на Великденъ, ето какъ стои работата — не бихъ казала това на друга освѣнъ на тебе, Емилия. Нѣмамъ прилични дрехи за носене на черква на такъвъ свѣтълъ празникъ като Великденъ. За всѣка Св. Недѣля изобщо мога да се наредя както прилича, но естествено е човѣкъ да иска да изгледва по-добръ на Великденъ. Разбира се, на Маргарита и Елена трѣбва да се направятъ нови дрехи, защото тѣ не бива въ това отношение да паднатъ по-долу отъ други момичета, и догдѣто ги натъкмя както трѣбва, джобътъ ми се токо рѣчи изпразднюва. Може би, че ще сѣдна на нѣкой заденъ чинъ въ врѣме на вечерната служба; не си е право, знаая, да не ходи човѣкъ въ черква, защото нѣма нови дрехи, но не искамъ да омѣжия момичетата.“

На другата стая лѣжаща на едно кѣнпѣ, съ топла кърпа на болния си жбѣ, бѣше едно отъ „момичетата.“

Маргарита Фостеръ не можѣ да не прѣслуша този разговоръ, тъй като вратата бѣше отворена. Мислеха, че тя спи, понеже болниятъ ѝ жбѣ не я остави да спи прѣдпоздната нощъ. До толкова се заинтересува тя, щото болката ѝ тайнствено изчезна.

„Болката на сърдцето си сега най-много усѣщамъ,“ каза тя на себе си, съ просьзени очи.

Тогавъ, като скочи отъ лѣглото си, тя захвърли възглавницата на една страна, и кърпата на друга, и като застана прѣдъ огъня нервозно си стисна нѣколко пѣти рѣцѣтъ, навикъ що имаше, когато се чувствуваше отежчена.

„Колко сме били себелюбиви! Колко съмъ била азъ себелюбива! мисляше си тя.

„Защо не съмъ разбрала това по-напрѣдъ? Но не е още късно;“ като излѣзе тихо изъ стаята, тя отгърча горѣ, дѣто се-стра ѝ бѣше заета съ шевъ.

„Ти идешъ като вихрушка, Маргарито,“ каза Елена. И ти положително изгледвашъ стрѣсната. По-злѣ ли е жбѣтъ ти? Защо ли не го извадишъ?

„Не ме боли жбѣтъ, Елено,“ отговори Маргарита, като сѣдна на едно столче до сестра си. „Съвѣстѣта ми ме измъчва сега. О Елено, мислила ли си нѣкога, че ти и азъ сме себелюбиви свинчета?“

„Ти употребявашъ много груби изра-

помогне, зная, и ако и да нѣма по-добъръ отъ него човѣкъ, ти знаешъ, че той никога не забѣлѣзва, що носимъ. Майка може да носи ношна шапка въ черква, и той не би обърналъ внимание, щомъ е покрита главата ѳ. Но за напредъ той ще трѣбва да обърне внимание, лнѣкъ името ми не е Маргарита Фостеръ.“

„И майка ми е красива,“ каза Елена смислено. По-красива отъ дѣщеритѣ си,

жения, Маргарито,“ каза сестра ѳ май сърдито. „Не мога да кажа, че съмъ мислила за такъво нѣщо; що ти е сега?“

Но дори и практичната Елена прѣмно го се заинтересува, когато Маргарита повтори разговора, който бѣ наскоро чула. „И сега, Елено,“ каза тя въ заключение, „ще стане прѣобразование въ нашия домъ и ти и азъ ще го почнемъ. Татко ще ни

Маргарито, и тя е само четирисетъ и шестъ годишна. Патетично е да мислимъ, че тя се е тѣй безкористно отричала отъ себе си за да ни снабди съ нови дрехи.“

„По-патетично е да мислимъ, че ние сме я оставили да прави тѣй, и никога не сме помислювали за това,“ отговори Маргарита. Груба ли е или не, свинче не е много силна дума за това, Елено. Много

сѣмъ благодарна, дѣто чухъ онзи разговоръ; азъ сѣмъ рѣшена майка да прѣкара сѣвсѣмъ другъ Великденъ тази година.“

„И азъ ще ти помогна отъ все сърдце,“ каза Елена, сѣвършено възбудена.

Онази вечеръ момичетата придумаха майка си да посѣти една отъ сѣсѣдкитѣ си, и тогазъ, като дръпнаха вѣстника изъ рж-цѣтъ на баща си, помолиха го да ги послуша нѣколко минути.

Кратката имъ повѣсть сѣвършено изненада добрия човѣкъ.

„Криво трѣбва да си разбрала, мила,“ каза той на Маргарита. „Увѣренъ сѣмъ, че майка ви изгледва много добръ въ дрехитѣ, които носи.“

„И старата Варвара изгледва добръ, когато дохожда да зема непранитѣ дрехи,“ отвърна Маргарита. „Тате, кога мислишъ че си е купувала майка нова рокля или капела?“

Г-нъ Фостеръ биде принуденъ да признае, че не е знаелъ нищо за това. „Отъ тѣзи нѣща азъ не отбирамъ,“ каза той. „Азъ помня, когато се вѣнчахме тя носѣше капела съ единъ видъ пембеенъ цвѣтъ по нея, която ъ много приличаше. Но ми се струва, че сега е много стара за такава капела?“ попита той съ деоумѣние.

„Стара!“ извика Маргарита, „Що! тате, майка е само на четириесетъ и шестъ години, и тя би изгледвала десетъ години помлада съ хубави дрехи. Само позволи на Елена и менъ да ъ купимъ нѣколко нѣща, и ти ще се зачудишъ отъ резултата.“

Работата се бѣше наредила удовлетворително, когато се върна г-жа Фостеръ отъ посѣщениита си, и тя намѣри мжжа си и дѣщеритѣ си много весели. Нѣколко пжти сжщата вечеръ тя забѣлѣжи, че мжжътъ ъ изгледва задъ вѣстника си по не-обикновенъ начинъ. Той мисляше колко хубаво изгледвала съ оная капела съ „пембеенъ цвѣтъ.“

„Ехъ, момичета. — момичета!“ бѣше всичко, що тя може да каже, когато я въведоха въ приемната стая, оная свѣтла Великденска заранъ, и ъ подадоха хубавата капела, елегантнитѣ ржавици и дру-

ги нѣща, тѣй мили за една жена, и ъ казаха да се прѣмѣни хубаво за да отиде на черква.

Разбира се, че тя се много зарадва. Кой не би се зарадвалъ? Пембеенитѣ цвѣтъ на капелата прилягаше прѣвзходно на черната ъ коса и чернитѣ ъ очи, а чувството на щастие изкара най-хубавъ руменъ цвѣтъ на лицето ъ, и я направи да изгледва съ нѣколко години помлада.

Слѣдъ като се приготи за черква, тя биде тържествено заведена долу, дѣто я чакаше мжжътъ ъ.

„Сара, не щѣхъ да вѣрвамъ,“ каза той тихо, като я изгледваше излека. И тогазъ тѣй срамежливо и неловко като ученикъ той ъ подаде хубава китка отъ минеши. „Цвѣтарътъ ми каза, че тѣзи сж най-подходящи за свѣтлия празникъ цвѣтъ,“ каза той.

„Тате, тѣй те искамъ,“ извика Маргарита. „Благодаря, Елено, и азъ искамъ да си всѣкога откровена къмъ баща си.“

Просълзи се Г-жа Фостеръ като забождаше цвѣтата; но това бѣха щастливи сълзи.

„Хайде,“ каза тя на другитѣ, „да идемъ на черква; азъ искамъ да благодаря Богу за този щастливъ Великденъ.“

КРИТИЧЕСКИ ОТДѢЛЪ.

„Инославнитѣ пропаганди, които сж една язва за господарството и народа ни, споватъ безпрѣпятствено цо всичкитѣ страни на отечеството ни и копаятъ гроба, или пѣкъ коватъ робскитѣ вериги за нашето потомство, а може би и за насъ.“ *Апелъ къмъ българското духовенство, къмъ българскитѣ учители и благочестиви християни въ княжеството.* (Пастирски Гласъ, № 2).

Горнитѣ думи срѣщаме въ брой 2 на новопоявилото се сп. „Пастирски Гласъ,“ *) органъ на свещеническия съюзъ: *Вѣра, Надежда и Любовь*. Че е добръ свещеницитѣ на Православната Черква да сж по-тѣсно сближени по между си и да иматъ органъ, който да пропагандира тази

*) Издава се въ гр. Сливенъ; главенъ редакторъ: Свещ. Корабовъ.

идея, никой не може да откаже; но убѣдени сме, че никой не може да разбере на какво основание почитаемиият редакторъ на сп. „Пчегирски Гласъ“ и прѣдсѣдатель на свѣщенническия сюзъ се о-

свещенническия сюзъ, че ако „инославниятъ пропаганда сноватъ безпрѣпятственно по всичкитъ страни на нашето отечество,“ то е затова, защото конституцията на българското княжество имъ дава пълно

„Не е тука, защото ВЪЗКРЪСНА“ (Мат. 28; 6).

плаква отъ инославнитъ пропаганди, за дѣто сновѣли безпрѣпятственно „по всичкитъ страни на отечеството ни.“ Ние ще кажемъ на почитаемиия прѣдсѣдатель на

право тѣй да правятъ. Всѣкой има право да разпространява своитъ религиозни идеи и какви да било други възгледи; стига само тѣ да не сж противни на нравстве-

постѣта и на дѣйстващитѣ въ княжеството закони. Защо не иска да разбере почитаемииятъ прѣдсѣдателъ на свещен. сѣюзъ, че както неговитѣ религиозни възгледи и убѣждения сж най-свети и мили нему, тѣй сж и за другитѣ неправославни християни тѣхнитѣ религиозни убѣждения, Висшето православно духовенство въ княжеството, което се радва на голѣми привилегии и прѣимущества, има право да докаже, ако може, че Източното-Православие е по-право отъ Римо-Католицизма или Протестантизма, като помни, че и водителитѣ на Римо-Католицитѣ и Протестантитѣ въ България иматъ право да защитаваатъ своитѣ убѣждения и да докажатъ, ако могатъ, че тѣ сж по-достойни за приемане отколкото е Източно-Православието. За всичко това, обаче, трѣбва да сѣди народътъ. Извѣстно е, че до сега, българскииятъ народъ не е показалъ никаква симпатия къмъ Римо-Католицизма затуй, защото вижда, че въ послѣдния има дори повече форми и обряди и негли и повече заблуждения отколкото въ Източното Православие. Другъ е въпросътъ съ Евангелскитѣ черкви. Разликитѣ между послѣднитѣ и Източно-Православната черква сж по-сжществени, и за това може да се очаква, че слѣдъ внимателно и безпристрастно изпитване ще се убѣди нѣкой Източно-Православецъ да пригърне убѣждението на нѣкой Евангелска черква като по-съгласно съ учението на Евангелието. Но що отъ това? Прѣстава ли такъвъ българинъ да е добъръ гражданинъ и патриотъ? Да ли ще прѣзира той своитѣ Източно-Православни братя за това, че сега различава отъ тѣхъ въ нѣкои отъ своитѣ религиозни убѣждения? Ни най-малко. Тогава какво иска да каже почитаемииятъ прѣдсѣдателъ на свещен. сѣюзъ съ това, че инославнитѣ пропаганди „копаятъ гроба, или пъкъ коватъ робскитѣ вериги за нашето потомство, а може би, и за насъ?“ Печално е, наистина, да чете човѣкъ подобни недѣлности въ дневно врѣме. Който прави подобни твърдения трѣбва да е или невѣжъ или пристрастенъ. Из-

вѣстно е, че двѣтѣ Евангелски мисии, които работятъ въ България сж американски и слѣдователно не могатъ да прѣслѣдватъ политически цѣли. Това сега го разбиратъ всички интелигентни българи, и ние не искаме да вѣрваме, че почитаемииятъ редакторъ на сп. „Пастирски Гласъ“ е толкозъ невѣжа, щото и той да го не разбира. Ако е тѣй, то естествено се подига въпросътъ защо тогава той говори тѣй? На този въпросъ оставаме читателитѣ да отговорятъ. Ние съжалѣваме, дѣто мнозина инакъ добри и уважаеми православни (свещеници и миряне) още мислятъ, че за да се прѣпоръчатъ прѣдъ други, като жарки защитници на Източното Православие трѣбва безъ друго да *нападатъ и хулятъ* Евангелскитѣ черкви и Евангелскитѣ християни — да твърдятъ, за примѣръ, че първитѣ не били Христови черкви, и че вторитѣ не можали да бѣдатъ добри българи, и други тѣмъ подобни недѣлности. Силата или прѣимуществото не е въ *името*, което може да носи нѣкой християнинъ, но въ вѣрата и прѣданността му къмъ Исуса Христа. Има вече повече отъ двацѣтъ години, откакъ сме заживѣли самостоятеленъ политически животъ. Ако прѣзъ всичкото това врѣме, инославнитѣ пропаганди се работили съ цѣль да *копаятъ* гроба, или пъкъ да коватъ робскитѣ вериги за нашето потомство, а може би и за насъ,“ то чудно е дѣто почитаемииятъ прѣдсѣдателъ на свещ. сѣюзъ е мълчалъ до сега, и едвамъ сега се събужда да прѣдупрѣждава православнитѣ противъ страшната опасностъ, що ги заплашва? Опасността никога не е сжществувала освѣнъ въ въображението на Православното духовенство, и печално е, дѣто това духовенство още слѣдва да се бори срѣщу една сѣнка. Борба, обаче, истинска и постоянна има да види християнството на всѣкадѣ, а особено въ нашето отечество противъ безвѣрнието, грубия материализмъ и безбожния социализмъ. Ние най-сърдечно призоваваме Православното българско духовенство да ни подаде братска ръка за да се боримъ заедружно противъ

общия врагъ. На едно нѣщо искаме да обърнемъ сериозното внимание на всички християни, и то е, че ако искаме да воинствуваме въ доброто воинствуване, необходимо е да бъдемъ въоръжени съ всеоръжието Божие, за да излѣземъ прѣпобѣдители: „Стойте, прочее, прѣпасани съ истина прѣвъ чръслата си, и облѣчени съ брониата на правдата, и нозѣтъ ви да бждатъ обути въ приготвяние за благовѣстие на миръ. А върхъ всичко това земѣте щита на вѣрата, и меча на Духа, който е Словото Божие“ (Ефес. 6; 14—18).

Противъ Протестантитѣ.

Напослѣдъкъ въ Парижъ се държало едно странно събрание подъ покровителството на френскитѣ националисти.

Избирателниятъ католишки комитетъ „Правда и Равенство“ (Justice, Egalité), организира въ голѣмата зала на хотела за учениѣ дружества, едно противопротестанско събрание, което се свършило съ едно въззвание къмъ бунтъ противъ *хугенотитѣ* *) и съ възтържени викове „Да живѣе Св. Вартоломеевата нощъ.“

Около 600 души отговорили на писмената покана и общавали присѣствението на Г. Франсоа Коппѣ, който щѣлъ да има почетното прѣсѣдателство, сжщо и присѣствението на Г. Теодоръ Ботрявъ, бретонския бардъ, върлъ роялистъ и католикъ. Ни единъ отъ тѣзи поети, обаче, не билъ на платформата, която била украсена съ триколорното знаме, въ срѣдата на което се виждало сърдце обляно въ кръвъ и раздрано отъ трънjenja вѣнець.

На платформата сѣдѣли Генералъ де ла Рокъ, контра адмиралътъ Матю и Едмондъ Тирк.

На деветъ часа Генералъ де ла Рокъ отваря засѣданieto, като моли събранието да стане на крака и да направи съ него кръстния знакъ, съ който се разпознавали истинскитѣ французи, и, всички присѣстващи ставатъ и правятъ кръстния знакъ въ името на Отца и Сина и Светаго Духа.

Слѣдъ тази манифестация, генералътъ изговори на французски първитѣ изрѣчения на Господнята молитва: събранието измѣрморва съ нѣкъкъ гласъ послѣднитѣ и пакъ прави кръстния знакъ:

Генералътъ продължавайки извиква

— Св. Денисе!

— Моли се за насъ? отговори заедно цѣлото събрание

— Св. Геновево! казва генералътъ
— Моли се за насъ! отговори събранието
— Прѣподобна Жанъ д'Аркъ!
— Моли се за насъ!
— Свето Сърдце Иисусово!
— Моли се за насъ!

— И сега, казва генералътъ, можете да сѣднете; виждамъ, че всички сте добри католици и слѣдователно добри французи. Прѣди да дамъ думата на Г. Розенъ, нашия секретаръ, който ще ви говори за нуждата отъ католишко дѣйствие, и на Г. Ернестъ Рено, върху роялата на протестантизма въ сегашната политика, считамъ за нужно да ви напомня, че вие сте сила, и че ако нашитѣ неприятели възмани изгавзати своятъ злочести мнѣния, то и ние трѣбва въикашно да изявяваме своитѣ, които само клонятъ къмъ спасението на Франция.

Когато е човѣкъ католикъ, той може съ пълно право да се нарѣче най-благородниятъ и най-гордиятъ отъ французитѣ. Убѣденъ съмъ, че една католишка революция, каквато не се е виждала отъ нѣколко години насамъ, е на избухване. За да я изведемъ до добъръ край, необходимо е да се сгрупираме, да имаме довѣрие въ своето мнозинство. Имайки численостъ, имаме и сила, и трѣбва да я употребяваме.

Г. Луи Роленъ, секретаръ на комитета говори слѣдъ туй върху нуждата отъ католишко дѣйствие.

Католицитѣ ги гонятъ, каза той; ние знаемъ защо; то е за да замѣстятъ духа на черквата съ оизи на реформацията, на философията и на разума. Ние, законнитѣ синове на истинската Франция, ние трѣбва да направимъ да се обича и разпространява католишката доктрина (учение), защото е най-француската доктрина, цю е имало. Да защищаваме нашата религия значи да защищаваме нашето отечество.

И за подкрѣпа на това заявление ораторътъ цитира Папата и господа Поль Бурже и Франсоа Коппе. Но съ най-голѣмъ възторгъ се посрѣщнаха рѣчта на Г. Рено авторъ на книгата „Протестантска Опасностъ“ (Le Péril Protestant).

Протестантската опасностъ, господа, казалъ той, ни задушава. Моразходѣте се изъ провинциитѣ и ако можете да подувате — не е необходимо да бжде човѣкъ артилеристъ за да подушва (прѣсѣдательствуващиятъ генералъ тукъ прави знакъ за прѣкъсване г. Рено; но послѣдниятъ продължава) ако можете да подувате, не ще се забавите да забѣлжате, че всѣкиятъ общественъ служби сж заети отъ протестанти: тукъ префектътъ е протестантинъ, прокурорътъ на републиката води протестантка, учителътъ е протестантинъ, главниятъ съкровищницъ е протестантинъ.

Какъ тъй — и ораторътъ прави голѣми жестове и страшно си върти очитѣ, — какъ тъй, че въ Франция, гдѣто протестантии прѣдставяватъ шейсетата частъ отъ населението, общественитѣ служби сж всѣки — или почти всѣки — заети отъ протестанти? Какъ тъй, че дори и въ самия Парижъ, министерството на външнитѣ работи е цѣла хугенотична? че министритѣ, които сж се послѣдвали въ морината прѣвъ повече отъ десетъ години, сж протестанти?

Причината е, че сегашниятъ режимъ е сжществе-но протестантски. Казвамъ го и го доказвамъ.

*) Така наричали първитѣ протестанти въ Франция. Прозвходението на думата е неизвѣстно. Б. Р.

Г. Ренó разказва, че въ 1870 г. протестантски пастири събирали волни по-мощи за въ полза на пруситѣ.

Той е прѣкъснатъ отъ единъ протестантинъ, който иска думата. Не му я даватъ.

Г. Ренó свършва сказката си като казва, че Франция въ сегашно врѣме била въ ржцѣтъ на протестантски измѣнници, които заематъ всичкитѣ обществени служби, и които щѣли скоро да прѣдадатъ страната на Англия. И тъй, провиква се той, кръстопжищата и общественитѣ мѣста сж тъй наредени, щото да могатъ други лесно да ги завзематъ.

„Да живѣе възстанието! еква залата. Да живѣе Богъ! Да живѣе Св. Вартоломе-евата нощъ!

— Да биемъ звона за пробуждане, подема Г. Ренó; долу протестантитѣ, да живѣе Богъ! да живѣе католичка Франция!

Генералтъ зема пакъ думата за да призове напово Св. Денисъ, Св. Геновева, прѣисдобната Жапа Даркъ, Светото Сърдце Иисусово.

Слѣдъ туй цѣлото събрание захваща една отъ пѣсеньта на барда Ботренъ „Католицитѣ“, които въ единъ отъ куплетитѣ си гласи, че единъ облакъ отъ жеби (тѣ сж прѣдателитѣ) налѣгнѣтъ на Франция. (Indépendance Roumaine).

Нѣма съмнѣние, че горната статия ще изненада нашитѣ читатели, които сж си въобразявали, че Франция отдавна се е освободила отъ срднѣвѣковния фанатизъмъ. Види се, обаче, че въ тази страна, още до голѣмъ размѣръ, владѣе онзи духъ на неразбрана и дива бѣснота, що прѣзъ XVI столѣтне потоци тази иначе хубава страна въ кръвъ и я тикна нѣколко дѣсетки години назадъ. За добра честь, управлението въ Франция въ днешно врѣме е въ ржцѣтъ на здравомислящи хора, истински либерали, които сж толерантни къмъ всички вѣроизповѣдания. По всѣка вѣроятность законтъ за конгрегациитѣ, който френската камара е вотирала наскоро е подигналъ злѣчката на фанатичитѣ фран-

цузи, които претендиратъ да сж и най-добри французи. Фактътъ, обаче, който Г. Ренó изтъкпалъ въ рѣчъта си съ цѣль още повече да разпали фанатизма на слушателитѣ си, показва, че протестантскитѣ французи сж добри патриоти и способни маже, та за това тѣмъ повече се повѣряватъ общественитѣ служби.

Не Забравено.

Въ онзи великъ денъ ще се намѣри че всѣка честь сторена Христу на земята, не е забравена. Нято една блага дума или дѣло, нито една чаша студена вода, или кутия съ скжпоцѣно миро, не ще бжде изпусната въ книгата. Знаемъ ли шо е да работи човѣкъ за Христа? Ако знаемъ, нека дързаемъ и работимъ. Какво по-голѣмо насърчение бихме могли да пожелаемъ отъ това, шо виждаме тукъ? Може да ни се смѣятъ и подиграватъ въ свѣта. Нашитѣ мотиви може злѣ да се прѣдставятъ. Нашето поведение може криво да се тълкува. Нашето пожертвование за Христа може да се нарѣче, „прахосване“ — губене врѣме, губене пари, губене сила. Нека ни едно отъ тѣзи вѣща не ни стрѣска. Окото на оногова, който, сѣдѣше въ Симоновата кжща въ Витания, е надъ насъ. Той бѣлѣжи всичко, шо правимъ, и показва Своето благоволение. Нека бждемъ „твърди непоколеби, всѣкога да изобилуваме въ дѣлото Господне, защото знаемъ, че трудтъ ни не е напраздно въ Господа.“

— „Недѣйте се чуди, братия мои, ако свѣтътъ ви ненавижда. Ние знаемъ, че прѣминахме отъ смъртъ въ животъ, защото любимъ братията, който не любѣ брата си, останува въ смъртъ. Всѣкой който ненавижда брата си, човѣккоубиецъ е, и знаете, че никой човѣккоубиецъ нѣма животъ вѣченъ да прѣбжда въ него.“ (Иоан. 3; 13—16).

— Ако страдате по причина на религията, утѣшавайте се. Но внимавайте тъй грижливо на поведението си, щото да не би религията да пострада отъ васъ.

КЖИЦАТА

ЩО ЯКОВЪ ПОСТРОИ.

ОТЪ REV. J. WESLEY JOHNSTON, D. D.

Повѣсть за Младитѣ.

(Прѣв. отъ Английски).

(Продължение)

Изъ пѣтя той каза, че г-нъ Хърсли падналъ отъ двадесетъ стѣпки височина, когато стѣпалъ върхъ една дѣска, която не била здраво закована.

Когато Г-жа Хърсли влѣзе въ спалнята гдѣто лѣжѣше мжжъ ѝ, той се усмихна храбро, но умилително, и когато тя се наведе надъ леглото да го цѣлуе, той каза:

„Е, Иоана, азъ легнахъ най-послѣ.“

„Недѣя се, че не е за много врѣме,“ отговори тя, като се бореше съ сълзитѣ си.

Докторитѣ не можали да кажатъ точно колко голѣми били повредитѣ му. Тѣ се боели, че имало вътрѣшни сериозни повреди, но при все това говорѣли колкото бѣ възможно по-благонадеждно. Тя скоро разбра, обаче, че случаятъ бѣ сериозентъ, и че тя трѣбваше да употреби всичкото си усилие. Г-нъ Хърсли не можеше да бжде отнесенъ у дома за нѣколко седмици. Прѣзъ това врѣме тя трѣбваше на стои въ Брентонъ, и това тя изведнѣжъ рѣши да стори. Нейното мѣсто бѣ при мжжа ѝ да му служи както никой другъ не можеше. Единъ часъ слѣдъ пристиганието ѝ въ Брентонъ, нейнитѣ планове бѣха отчасти наредени. И тѣй тя писа на Якова да остави Нели при Г-жа Марлоу за единъ день, а той самъ да дойде въ Брентонъ за да се наредятъ нѣкои работи.

Тогавъ почна дълга, търпелива героическа борба, която докара седмици на ужасно страдание за г-нъ Хърсли, и най-високо пожертвование отъ страна на жена му. Тя видѣ силния мжжъ да слабѣе прѣдъ очитѣ ѝ. Тя слушаше думитѣ му, когато той блънуваше. Тя сѣдѣше при него прѣзъ дългатѣ, осамотени нощи. Отъ нейната ржка той земаше разхладителнитѣ пития. Отъ нейнитѣ устни тои слушаше развесели-

телни думи, нейниятъ образъ гледаше той, когато затваряше уморенитѣ си очи, въ сѣня си той забравяше болкитѣ си, и когато се пакъ събуждаше, тя още бѣше при него, нѣжна и внимателна както всѣкога. Докторътъ каза, че тя ще се изнури; че тя трѣбва да си почива повече; че тѣ може да намѣрятъ една опитна болногледачка; но тя само си поклати главата, като отхвърли всѣка помощъ, догдѣ кризата прѣмине. О, колко дълбока, висока и песебелюбива е любовта на жената! Колко прѣдана може да е тази любовъ! Колко рѣшителна, колко славна е тя! Иоана отиде съ мжжа си до самия гробъ. Тя се бори даже съ самата смъртъ. Тя се бори съ трѣска и слабостъ и болки. Не еднажъ докторитѣ казаха, че кривтъ е близо. Но това само я направи по-рѣшителна отъ кога да е. Както Якова въ борбата му съ сръднощия ангелъ, отъ слабостъ тя се подигна въ блѣскава сила; нито отслаби тя усилието си, до като г-нъ Хърсли не се намѣри у дома си въ Норудъ, сѣдящъ на голѣмия столъ при огъня; жълтъ, изсъхналъ, почти немощентъ, но живъ и съ надежда да живѣе още не-малко години.

Но Джонъ Хърсли не щѣше вече никога да се качи по зданието, покривтъ, гдѣто неговитѣ хора бѣха на работа. Явно бѣ, че неговиятъ день на бездѣйствиe бѣ дошълъ. Други трѣбва сега да се грижатъ за него.

Бенетъ и Уиксли платиха докторскитѣ визити, разносекитѣ на хотела, и продължиха заплатата на г-нъ Хърсли за три мѣсеци слѣдъ случката, но тѣ не се чувствуваха отговорни за по-нататкъ. То се знае, че тѣ скърбѣха дѣто изгубиха службата на такъвъ единъ полезенъ човѣкъ

като Жонъ Хърсли, и г-нъ Уйксли му писа дълго писмо, съ което изразяваше тѣхното съжаление, че се раздѣлятъ съ него, и изказваше надежда, че по нѣкой начинъ тѣ ще могат да го прѣпоръчатъ за нѣкоя друга работа, но макаръ че писмото да съдържахше благи думи, то не означаваше нищо опрѣдѣлено, и то не струваше повече отъ книгата и мастилото изживени за него.

Въ този свѣтъ има много съчувствие на книга. Нѣкои хора могат да изпразднятъ своитѣ душевни вълнения въ една мастилица, и тогава да ги изтопяватъ съ една писалка. Колко много може да се каже, което изглежда добръ въ едно писмо, и добръ звучи, кога се чете, обаче кога се тури на вѣзницѣ, то е по-леко отъ въздухъ! Почти двадесетъ години Бенетъ и Уйксли бѣха земали отъ Жонъ Хърсли всичко, що той можеше да имъ даде чрѣзъ своята работа и изкуство. Въ топло врѣме и студено, лѣтъ и зимѣ, въ всички обстоятелства и мѣста той имъ бѣше вършилъ славна работа, и сега съ нѣколко громки фрази тѣ го изпращахъ да се бори съ свѣта както може, съсипанъ, безпомощенъ чловѣкъ!

ГЛАВА VI.

Освѣнъ ефекта върху самото него и бжданцата му работа, случката съ г-на Хърсли бѣ сериозна работа. Тя развали всичкитѣ му планове и прогони нѣкои отъ най-любимитѣ му желания.

Той имаше намѣрението да даде на Якова по-високо образование отъ колкото можеше да се придобие въ Норудското училище, като вѣрваше, че съ развитието на момчето въ живота му ще се появятъ онѣзи качества, отъ които зависи успѣхътъ.

Като всѣкой разуменъ баща, г-нъ Хърсли имаше голѣма вѣра въ дѣцата си. Той не виждаше никаква причина защо Яковъ слѣдъ врѣме да не знае толкова много колкото самъ той знаеше, даже повече, може би — едно чувство твърдѣ рѣдко между родители, голѣмото прѣвзв-

ходство на нѣкой баща, и безпрѣдѣлната височина отъ която тѣ гледатъ на долу върху своитѣ си дѣца, напомнятъ човѣку за единъ слонъ, който би се разговарялъ съ една мишка. Че момчето би нѣкога достигнало високата мъдростъ на баща си, е по невѣроятното отъ колкото ракъ да има крила, или костенурка да се надирѣварва съ хрѣтка. Много често най-голѣмата мъчнотия на момчето е да бѣде припознато въ своя си домъ и отъ своя си баща. Но г-нъ Хърсли нѣмаше подобни мисли, и това показваше, че той бѣ разуменъ чловѣкъ.

Обаче той не бѣ твърдѣ готовъ да допусне, че Нели можеше нѣкога да стане тѣй разумна и способна като майка си; туй, обаче, не бѣ защото той не можеше да оцѣни Нели, но защото той считаше, майка ѝ за една отъ най-забѣлѣжителнитѣ и даровити жени въ цѣлия свѣтъ.

Но когато почна да му става явно, че неговииятъ день на дѣятелно занимание се свърши, важни и сериозни въпроси се прѣдставиха прѣдъ него. Той бѣ храбъръ чловѣкъ; у него имаше материалъ отъ който сж направени героитѣ; той можеше да срѣщне опасностъ или даже смъртъ тѣй храбро, както повечето хора; но да сѣди безпомощенъ въ единъ столъ, като отъ день на день се намаляватъ малкото му спестени пари, и безъ никаква надежда за бѣдащето до колкото той можеше да вида, бѣ по-трудно за г-нъ Хърсли отъ колкото тѣжкитѣ длѣжности на едно бойно поле.

Той се трудѣше да е търпеливъ. За-ради жена си и дѣцата си той показваше храбро и весело лице. Но нѣкога той се поусмихваше и говорѣше приятно, но имаше часове, когато бѣдното му сърдце се трошѣше на частици.

Съ чрѣзмѣрна грижа тѣ можеха да прѣкаратъ зимата, но като повече отъ тѣхнитѣ спестени пари бѣха вложени въ малката имъ къща, той видѣ, че прѣзъ пролѣтѣта ще трѣбва да се прави ипотека. Тогава какъ ще се плаща лихвата? И какво ще правятъ тѣ, ако се продаде къщата?

Разбира се, че сегизъ тогизъ дохождаха хора да го утѣшаватъ, но тѣ повечето бѣха отъ онѣзи, които направиха живота на Иова несносенъ. Както обикновено се извършва утѣшението, то не е нищо друго освѣнъ хитро изобличение, или една синапизма направена отъ, „Азъ ти казахъ тѣй“, и „Ти не трѣбваше да направилъ тѣй“, и други подобни съставни части.

Единъ любезенъ братъ, слѣдъ като говори, че било глупаво да се стѣпва върху нездрави дѣски, утѣшаваше го съ това, че можелъ да остане занапрѣдъ разслабленъ (паралитикъ).

Другъ се възползува отъ случая да забѣлѣжи, че той трѣбваше да разбира подобря, понеже е билъ толкова дълго врѣме видаръ, тогава му помогна като внуши отрѣзването на единъ кракъ ако не и на двата.

Една благочестива сестра, чийто религиозенъ животъ се показваше главно въ намусеното лице и гробно плачливия ѝ тонъ, каза, че той билъ станалъ свѣтски, та ималъ нужда отъ тази скръбъ за да се поправи.

Друга една плачуща светица, чийто домъ бѣ по-мраченъ отъ тъмница, чийто мъжъ бѣ почналъ да лие и двамата ѝ синове се бѣха развратили, като се възползува отъ краткото отсъствие на г-жа Хърсли отъ стаята, прогласи, че неговитѣ домашни били причината на смущението, защото били несериозни и суетни.

Г-нъ Хърсли търпѣ туй до когато можѣ, но най-послѣ избухна както стори Иовъ, тѣй че утѣшителитѣ не дойдоха вече. Но тѣ се срѣщаха по нѣкога на улицата, и клатеха главитѣ си, кога се споменѣше името на Г-нъ Хърсли, и го осждаха като непризнателенъ и неблагонадежденъ.

Какъвъ би станалъ този свѣтъ, ако хората можеха да се научатъ само своята си работа да гледатъ, и да се стараятъ да стоятъ тихи — двѣ нѣща за които особено се говори въ Свещеното Писание!

Една вечеръ, скоро слѣдъ посѣщението на единъ отъ тѣзи мжчителни утѣшители,

Яковъ влѣзе вътрѣ. Лицето му бѣ свѣтло и зачервено и изгледътъ му прѣдвѣщавашъ нѣщо отъ прѣгодѣма важностъ.

„Тате“, каза той като му подаде едно писмо, „азъ писахъ на г-нъ Алфордъ миналата седмица, и ей сега прнехъ отговоръ. Азъ искамъ да го прочетешъ.“

„Ти писа на Г-нъ Алфордъ! отговори г-нъ Хърсли, очуденъ отъ Якововото извѣстие.

„Защо му писа?

„Да отида азъ да работя въ книжната фабрика“, отговори бързо Яковъ. „Ти знаешъ, че той е единъ отъ притежателитѣ, и г-жа Алфордъ ми каза прѣди много врѣме, че ако нѣкога се нуждая отъ помощъ или работа да пиша на г-нъ Алфордъ. До като Яковъ говореше, г-нъ Хърсли отвори писмото и почна да чете.

Ню Йоркъ, Декем. 2, 1873 год.

Драгий ми Якове: Много ми е жално да чуя за бѣдата на баща ти. Щомъ ида въ Норудъ, азъ ще дойда да го видя. Когато се свърже отъ сътрѣсенето и болкитѣ, и почне да мисли пакъ да захване работа, извѣсти ми, тѣй катъ азъ може да му дамъ нѣкоя работа въ вашето писалище въ Норудъ.

Сърдечно одобрявамъ твоето старание да вършишъ нѣщо за да помогнешъ на баща си въ туй врѣме, и азъ съмъ писалъ на нашия надзирателъ, г-нъ Адамсъ, за тебе. То се знае, че ти трѣбва да почнешъ отъ дѣното и да работишъ на горѣ. Нѣма другъ начинъ. Една къща трѣбва да има основи, и колкото е по-висока къщата, толкова е по-голяма нуждата отъ яки основи. Изпърво работата ще е трудна и неприятна, но ако се не лѣжа, туй не ще да те обезсърди. Зная, че г-нъ Адамсъ ще ти помага до колкото може. Вашъ искренъ,

Херри Алфордъ.

Когато г-нъ Хърсли четеше това писмо, душевнитѣ му вълнения бѣха разни и до нейгдѣ като да бѣха въ съгласованне едни противъ други. Прѣди всичко той усѣщаше голѣма радостъ прѣдъ видъ на възможността да намѣри работа. Това бѣ първата заря на надежда, която той почувствува въ много мѣсеци. Той не щѣше тогава да е свършено безпомощенъ и зависимъ. То се знае, че неговото положение щѣше да е свършено различно

отъ онова, което той занимаваше при Беннетъ и Уйкли. Но нищо, това значеше той да задържи покрива надъ жена си и дѣцата си, да избави кѣщата си отъ да се продаде съ наддаване.

Отъ друга страна, макаръ че той бѣ доволенъ и се гордѣеше съ готовността на Якова да остави училището и да по-стѣпи въ фабриката, той мислѣше, че на момчето не трѣбва да се позволи да стори това.

„Азъ съмъ говорилъ за това съ мама,“ каза Яковъ въ отговоръ на неговитѣ възражения. „Изпърво ней не се ареса, но послѣ тя се съгласи азъ да пиша на г-нъ Алфордъ.“

„Ами училището!“ каза г-нъ Хърсли, съжалително.

„Училището трѣбва да се напусне,“ каза Яковъ, „поне дневното училище. Прѣзъ вечеритѣ ти може да ми помагашъ, и г-нъ Дотли е обѣщаль да ми прѣподава по единъ часъ сегизъ тогизъ, и тъй азъ ще мога да продължавамъ.“

Когато г-нъ Хърсли разбра отъ Якова, че той бѣ обмислялъ това съ майка си, и че тя била съгласна, неговото съпротивление доста ослабна. Обаче той сѣ бѣше противъ. Но Яковъ бѣ добръ приготвенъ за това свиждане. Като се пристори че не вижда съзвитѣ въ бащинитѣ си очи, или треперането на устнитѣ му, той продължаваше да говори за фабриката, и г-нъ Алфордовото участие въ всички тѣхъ, тогава като отиде до стола и тури ржката си върху бащиното си рамо, той каза:

„Всичко ще е добръ, тате. Не се смущавай за мене. Ти само бързай да оздравѣешъ; това е всичката наша грижа.“

Скоро слѣдъ това той излѣзе вънъ, и една минута или двѣ по послѣ г-нъ Хърсли можѣше да го чуе, че свири, като отиваше на горѣ изъ улицата. На Якова не се свирѣше много прѣзъ оная особена минута, обаче той свирѣше, и весела свирня бѣ неговата. Прѣдъ видъ на всичко, това бѣ храбра работа отъ негова страна. Когато му се свирѣ на едно момче, не е голѣмо юначество той да стори това, но

когато не му се свири, да се надува съ всичката си сила, има по голѣмо значение отколкото нѣкои хора мислятъ. Г-нъ Хърсли слуша тази свирня, до когато тя можеше да се чуе; тогава той обърса съзвитѣ отъ очитѣ си, и една усмивка се появи на блѣдото му лице. И г-жа Хърсли чу тази свирня, и дълбоко въ сърдцето си каза: „моятъ храбъръ Яковъ!“

На слѣдующия понеделникъ, слѣдъ като бѣ се видѣлъ съ г-на Адамсъ, Яковъ по-стѣпи на работа въ Норудската книжна фабрика. Наистина просто бѣ началото за момчето. Прахътъ въ една стая, миризмата въ друга, шумътъ въ трета; грубиятъ уличенъ разговоръ, който той бѣ принуденъ да слуша: присмѣхътъ, на който той бѣ изложенъ по причина на неговата неопитностъ; несъчувствителниятъ смѣхъ, съ който се посрѣщаха неговитѣ погрѣшки; подигравкитѣ за неговия чистъ изгледъ; защото той бѣ по-високъ отъ колкото се очакваше отъ годинитѣ му, нѣкои отъ момчетата го кръстѣха Бобово стебло; други го наричаха Исполноубиецътъ; тѣ му правѣха разни дяволи; тѣ сторѣха всичко, което небрѣжни и несъчувствителни момчета можеха да измислятъ, тъй че първиятъ день на Якова бѣ труденъ, неприятенъ отъ начало до край.

И какъ нескончаемъ се виждаше денътъ! Колко често той мислѣше за майка си, баща си и Нели! сегисъ тогисъ той поглеждаше прѣзъ прозореца, и виждаше на далечъ нивитѣ, изъ които той бѣ се скиталь толкова свободно, горитѣ гдѣто момчетата толкова често се събираха слѣдъ училище, рѣката криволичаща прѣзъ Норудъ, въ която на удобно врѣме, той намиралъ голѣми наслаждения. Той си мислѣше за малкото училище, и струваше му се, че вижда класоветѣ единъ слѣдъ другъ да прѣдаватъ уроцитѣ си, и гласътъ на г-нъ Дотле като че достигаше до ушитѣ му. Но тѣзи нѣща бѣха всички прѣминали. Тая частъ отъ неговия животъ бѣ се свършилъ. Веселитѣ несъзнателни дни на момчешкия животъ бѣха се свършили; нищо не можеше да ги повърне

пакъ. Бобовото Сгребло се е разтъркало,“ извика едно отъ момчетета, мислѣйки, че видѣ знакъ на скърбъ въ лицето на Якова.

„Ухъ, ха, ха! извикаха другитѣ.“ Исполноубийцитѣ не подсмъркватъ — каза едно момче, и сжщеврѣмено хвърли единъ мръсенъ парцалъ, който удари прозореца, при който Яковъ стоеше.

Яковъ се обърна тутакси, като се надѣеше да улови момчето и да го обади на надзирателя, но момчетата всички изглеждаха съвършено невинни. Ако да не бѣ присторената усмивка, и прикрития погледъ, който всеко момче отправи къмъ него, Яковъ никога не щѣше да ги подозри въ нѣкоя пакостъ. Въ онази минута тѣ можеха да бждатъ фотографирани като нѣкой примѣренъ класъ отъ Недѣлно Училище, който чака за Коледнитѣ награди спечелени съ добро поведение и върно изучаване уроцитѣ.

„Кой хвърли този парцалъ?“ попита Яковъ, малко ядосано, защото момчетата го бѣха чрѣзмѣрно прѣдизвикали.

Яковъ не трѣбваше да задава този въпросъ. По-добрѣ щѣше да е за него, ако земеше парцалътъ и го хвърлѣше назадъ, безъ да мисли, гдѣ ще удари той. Тогава момчетата щѣха да разбератъ, че тѣ не могатъ да си играятъ съ него, и че той е рѣшенъ самъ да се разправя съ всекого. Сега тѣ помислиха, и съвсеми право, че той имаше намѣрение да се оплква, а това внушаваше нѣщо като низостъ и доносничество. Яковъ разбра тѣзи нѣща по-добрѣ слѣдъ врѣме. Тѣй става съ повечето хора. Човекътъ, който може да употреби опитността си като фенеръ на единъ локомотивъ, е научилъ една скъпоцѣнна тайна. Но Яковъ нѣмаше опитностъ. Момчета рѣдко иматъ опитностъ. Опитността е нѣщо особено, и тя трѣбва да расте у хората както кора на дървото.

„Нима нѣкой се опита да те удари?“ забѣлѣжи едно простодушно момче.

„Позоръ!“ казаха другитѣ, съ високъ гласъ, въ който нѣмаше никаква хермония.

„Азъ бихъ казалъ на голѣмеца, да бѣхъ на твое мѣсто,“ притуря другъ простодушно.

„Да, кажи на голѣмеца,“ извикаха всички едногласно.

„Не дѣй така, синко!“ каза другъ простодушно, по чието лице се забѣлѣжи едно изражение на съчувствие.

На туй отторѣ единъ общъ смѣхъ се подигна. Яковъ почна много да се ядосва — точно каквото момчетата жѣлаеха. Той още не знаеше колко важно е човекътъ да владѣе духа си — урокъ който мнозина научаватъ само, когато вече нѣматъ духъ да владѣятъ; прочее, той продължаваше глупано да говори, както много други сж правили, и всекога за тѣхна скърбъ: „Да знаяхъ кой хвърли този парцалъ, азъ бихъ —“

„Внимавай, Билъ, Исполноубиецътъ е зѣлъ сопата си, каза първи простодушно, съ раздражителна тревожностъ, прѣди Яковъ да свърши заплашването си.

Точно въ оная минута надзирателътъ влѣзе, другояче твърдѣ е възможно, че онова момче щѣше да приеме по очитѣ или носа си прѣмо, лично извѣстие (ударъ) отъ Якова. Понеже г-нъ Адамсъ му бѣ казалъ да понаглежда Якова, то и той хитро подозирайки момчетата че се подиграватъ съ него, тури го на работа въ друга частъ на стаята.

Колко се зарадва Яковъ, когато часътъ станъ шестъ! Той се поомни, избѣрса праха и калъта за да отиде у дома си колкото е възможно по-порядоченъ. За щастие малцина работници отъ фабриката живѣеха въ неговата махала, и той не бѣ смущаванъ отъ никого, когато вървѣше изъ улицата. Но прѣди да стигне у дома си, той прѣтърѣи най-острата изпития на деня, защото при Аркадата — тѣй нарѣчена защото тритѣ и четире Порудски дюкани се съсрѣдоточаваха тамъ — въ пълния блѣсъкъ на видѣлината, която излизаше отъ тѣзи дюкани, и Томе Уаткинсъ, и Недъ Смитъ, минаха край него безъ да му помислятъ.

Той едвамъ можеше да повѣрва очитѣ си. Само нѣколко дни по-прѣди тѣзи момчета бѣха негови другари. Тѣ бѣха му се заклѣли нѣколко пати вѣчно да му

бждатъ вѣрни. Еднажъ когато земледѣлецътъ Стжбсъ заплашваше да ги прѣселѣва, защото нѣкои нѣща били откраднати отъ градината му, тѣ се обрѣкоха съ живота си и съ светата си честъ да се поддържатъ въ всички опасности. Два или три пкти, когато гнѣвътъ на Норудчани бѣ се запалилъ срѣщу тѣхнитѣ момченишки лудории, тѣ бѣха се събрали въ дърварницата при кщцата на Уаткинсъ и бѣха си образували единъ сѣюзъ, който нищо не можеше да развали. И слѣдъ туй, защото той бѣ отишелъ да работи въ книжната фабрика, той бѣ изхвърленъ отъ сѣюза, който щѣше ужъ вѣчно да сжществува.

Ако въ оная минута нѣкой бѣ поразтърсенъ тѣзи млади чапкнчета и бѣ имъ ударилъ по една плѣсница и изпратилъ у дома имъ разплакани, тѣ щѣха да получатъ каквото заслужаваха, и може би за минута, това щѣше да задоволи Якова, обаче злото бѣ сторено; той бѣ приелъ отровата. Голѣмо сътрѣсенне бѣ за Якова това, дѣго едно момче, което работи за прѣхраната си, да нѣма вече право да се събира съ други момчета. Туй бѣ лошо отъ присмѣха, който тои прѣтърпѣ въ фабриката.

Но по-нататкъ, почти на края на лицата, бѣ неговата кщца, и той знаеше съ какво нетърпение тѣ чакаха у дома да чуютъ всичко за фабриката. И тѣй той изхвърли изъ ума си Томе Уаткинсъ и Недъ Смитъ; той забрави въ оная минута все, що бѣ пострадалъ прѣзъ деня, съ едно усилие, което мнозина по-стари не биха сторили, той засвири любимата си свирня; Майка му я най-първо чу, тя бѣ се ослущвала за нея отъ какъ часовникътъ удари шестъ, и тази свирня бѣ за нейнитѣ уши по-сладка отъ музиката на Английскитѣ банди идяща къмъ обсаденитѣ въ гр. Лжкноу. *) Тогава г-нъ Хърсли я чу, и една доволна усмивка осмя кицето му, защото той бѣ мислилъ за Якова цѣль день. Послѣ Нели я чу, и

съ единъ радостенъ викъ, "О, ето го, Якова!" тя се затече къмъ вратата, но не на врѣме да приеме първата му цѣлувка. Нея той даде на майка си.

ГЛАВА VII.

Това трѣбваше да стане. Виждаше се че не бѣ възможно да се избѣгне. Изпърво Яковъ мислеше, че като прави отстъпки на тѣхнитѣ искания и ги посрѣща приятно, той постепенно щѣше да спечели тѣхното довѣрие, и най-послѣ щѣше да установи приятелски отношения съ тѣхъ. Но тѣзи бѣха суетни надежди. Даже за по-стари хора дохождатъ врѣмена, когато отстъпката се счита за слабостъ, и чело-вѣцитѣ гледатъ да се възползуватъ отъ нея. Когато единъ чловѣкъ е приелъ една плѣсница по едната буза, и единъ силенъ ударъ по другата, не оставатъ вече бузи за удрене. Тогава що трѣбва да се прави? Въ случай на възрастни хора има възможность за оттегляване и по достолѣпенъ начинъ отъ една затруднителна, неприятна работа, но когато едно момче работи въ една стая съ десетки момчета, не е лесна работа чловѣкъ да се уедини и да запази достойнството си. До когато Робинзонъ Крузо билъ самичкъ на острова, той се виждаше да нѣма никакви мъчности; той можалъ да бжде толкова добъръ колкото обича, защото нѣмалъ никой. да го смущава освѣтъ козата. Онѣзи светии, които живѣятъ на върха на нѣкой стълпъ, и тамъ имъ се праща ястие въ една кошница, или отиватъ въ нѣкоя пещера въ гората, прѣкарватъ живота си много по-лесно отколкото мнозина си въобразяватъ.

Всѣкой день положението на Якова ставаше по-несносно. Момчетата въ неговата стая видѣха, че той не ще да се оплаче на надзирателя — нѣщо отъ което тѣ най-много се страхуваха. Нито искаше той да се възползува отъ обстоятелството, че г-нъ Адамсъ се интересува въ него. Тѣзи нѣща трѣбваше да направятъ позивъ къмъ него. Но това не стана. Когато момчета рѣшатъ да станатъ кученца, тѣ въобще спо-

*) Въ врѣме на бунта въ Индия прѣзъ 1857 г.

лучватъ. Когато едно момче е намислило да бжде дебелашко, грубо, брутално, той въобще постига желанието си. И отъ всичкитѣ най-неприятни създавания по лицето на земята, най-лошото е едно момче, у което нѣма чувство на юначество и мъжество.

То се знае, че ако Яковъ бѣше билъ единъ светецъ, който никога не се ядосва, никога не казва нѣща неприятни, усмихва се сладко, каквото и да вършатъ хората, остава и да го лѣжатъ и мамятъ безъ да възнегодуетъ, и въобще дѣйствува като единъ светъ мъченикъ — тѣзи момчета въ книжната фабрика не щѣха да го смущаватъ. Но Яковъ не бѣ такъвъ святия. Той бѣ едно мъжествено, силно, честно малко момче, и, по мнѣнието на майка му, толкова храбро момче, колкото можеше да се намѣри, гдѣ да е. При все това той не се равнише съ нѣкой свѣтия; т. е. такъвъ святия, който да приема пълното удобрѣние на Целия Стебленсъ или вдовица Линвортъ или г-жа Колинсъ.

И тѣй, единъ день, когато досажданieto отъ едно момче бѣ станало неспособно, Яковъ каза: „Сямъ Мартинъ туй нѣщо е отишло много на далечъ. Ти спри, или за тебе ще е по-злѣ.“

Мартинъ бѣ водителътъ на тѣзи момчета. Отъ денятъ на Яковото постъпване въ фабриката той бѣ се подигравалъ съ него. Той всѣкога му казваше „Бобово стебло“, и му се присмиваше, когато му се паднеше случай, като често се отбиваше отъ пътя за тази цѣль. Той бѣ почти на сжщата възраст съ Якова — може би малко по-старъ — и имаше високо мнѣние за своятъ си достоинства и качества.

Туй бѣ едно явно прѣдизвикателство, което Мартинъ не смѣше да игнорира. Да го остави тѣй да прѣмине, значеше да изгуби той положението си като вождъ на момчетата въ стаята. Нѣколко пѣти той бѣ прѣмѣрилъ бойнитѣ сили на Якова и бѣ дошълъ до заключение, че нѣма голѣмъ страхъ отъ тѣхъ.

„Азъ ще спра, когато съмъ готовъ за това Бобово стебло“, отговори Мартинъ прѣзрително.

„Ти ще спрѣшъ когато азъ съмъ готовъ“, каза Яковъ тѣй духовито, щото момчетата се зачудиха, Той бѣ се показвалъ много търпеливъ спрямо тѣхнитѣ подигравки и мнозина го мислѣха страхливко.

„Но да рѣчемъ, че азъ нѣма да спрѣ, що тогава, Бобово стебло“.

„Само туй, че азъ ще те натупамъ“.

Момчетата едва ли можеха да повѣрватъ ушитѣ си. Да се отправи такова заплашване на Сямъ Мартинъ! Яковъ минутно се повиши прѣдъ тѣхнитѣ умове. Тѣ очакваха, и твърдѣ естествено, че когато той падне въ Мартиновитѣ рѣцѣ, той горчиво ще се разкайва за това прѣдизвикателство. Обаче, за пръвъ пѣтъ отъ какъ влѣзе въ фабриката, Яковъ почувствува допирането на приятелство и съчувствие.

„Азъ ще го сторя обаче“, каза Яковъ по-силно отъ колкото прѣди. „Азъ не искамъ да се бия съ тебе или съ нѣкое друго момче тука“, той продължи, „но отъ самото ми дохождане въ тази фабрика ти си ме заплашвалъ по разни начини, и това трѣбва да прѣстане отъ днесъ на пладнѣ, или азъ се много лѣжа,“

На пладнѣ! Това просто означаваше че Яковъ щѣше да се разправи съ Мартина единъжъ за всѣкога.

По лицето на Якова се виждаше една рѣшителностъ, за която не можеше да има никакво съмнѣние. Мартинъ видѣ това, и никакъ не му се ареса. Той сжщо заблѣдѣ, че Яковъ има добро тѣлослужение и може да му причини по-вече мъжнотии отъ колкото си въображаваше. Но сега нѣмаше вече отстъпване. Да не сполучи да се разправи съ Якова значеше той да пропадне. Това Мартинъ знаеше. Прочее той отговори:

„Много добръ, Бобово стебло. На пладнѣ азъ ще съмъ готовъ за теге.“

Понеже ни едно отъ тѣзи момчета не бѣше дѣйствителенъ членъ на дружеството за миръ, боятъ бѣ едно отъ най-обикновенитѣ нѣща. Но едно ново момче да прѣдизвика Сямъ Мартинъ бѣ твърдѣ не-обикновено нѣщо. Обикновено новото момче

почнуваше съ онзи, който бѣ най-близо до него, и послѣ продължаваше догдѣ постигне такова положение,, каквото можеше да си спечели съ своята храбростъ. Но въ този случай правилото се обърна, и Сямъ Мартинъ, гордиятъ вождъ въ стаята бѣ прѣдизвиканъ.

Прѣз останалата часть на прѣдпладнето Яковъ не бѣ закачанъ или раздразняванъ както другъ пжтъ. Момчетата му показваха положителна почестъ. Тѣ му даже помагаша въ работата му, обясниха му нѣкои нѣща, които го доста затрудняваха, внушиха нѣкои начини, по които други нѣща можаша да се направятъ много по-лесно, тъй щото, взето изцѣло, прѣдпладнето прѣмина тъй приятно, както никога по-прѣди, откакъ Яковъ бѣ постъпилъ въ фабриката.

Когато удари звънецът за пладидъ, Яковъ сѣдна на обикновеното си мѣсто, и изеде добрата закуска, която майка му всѣкоя пѣтъ му приготвяше, тогава отиде на мѣстото, гдѣто момчетата имаха обичай да се събиратъ. Тѣ бѣха всички тамъ и нѣкои отъ други стаи, защото извѣстие бѣ се пратило на всѣкадѣ. Нѣколко отъ момчетата се съмняваха въ дѣйствителността на Яковото прѣдизвикателство, защото Сямъ Мартинъ прогласи, че новото момче щѣло да покаже бѣлото перо. Но когато Сямъ видѣ, че Яковъ върви тихичко къмъ събранитѣ момчета, той съжаляваше повече отъ кога да е, че работата е зела такъвъ край. Яковъ се виждаше хладнокрѣвенъ и рѣшителенъ, а това никакъ не зарадва Сяма. Той желаеше да не бѣше билъ толкова бързъ да го нарича „Бобово стебло“, или да се подиграва съ него прѣдъ другитѣ момчета. Въ сърдцето си Сямъ бѣ страхливко. Всички, които тиранизиратъ други, сж таква. То се знае, че той бѣ се билъ много пѣти, но съ момчетата почти всѣкога по-малки и по-млади отъ себе си. Но тука имаше единъ равенъ нему, макаръ че той прѣвъзхождаше въ нѣщо — поне тѣй си въображаваше тѣй — въ якостъ и изкуство. Като дойде при ожидащата дружина, Яковъ каза:

„Момчета, вие знаете че азъ не прѣдизвикахъ този бой. Той е работа на Сямъ Мартинъ. Сега, ако той е готовъ да се признае, че не се отнасялъ прилична съ мене, и обѣщае да върши онова, що е право за въ бъдаще, азъ нѣма да придирямъ за миналото.

Всѣйкой погледна къмъ Сяма. Нѣкои се надѣяха, че той ще приеме Яковото предложение; но други, и тѣ бѣха голѣмото множество, се надѣяха че не ще; защото повечето момчета страстно любятъ боя.

Самъ, който бѣ естествено грубъ и страхливъ, не можѣ да види въ Яковото внушение нищо друго, освѣнъ духъ на слабостъ. Той го направи да се почувствува по-силенъ и да има повече упование въ себе си; и тъй, вмѣсто да отговори както трѣбваше, той каза прѣзрително:

„Бобовото стебло гледа да избѣгне. Не казахъ ли ви азъ?“

Яковъ видѣ, че той бѣ готовъ да се бие. Прочее, той си съблѣче палтото, и въ по слѣдующитѣ десетъ минути Самъ Мартинъ прие толкова бой, колкото би пожелалъ за прѣзъ много дни. Яковъ принуди Сама да се признае за побѣденъ; той го направи да общае много нѣща, и мѣчно е да си въобразимъ по-обезсърченъ и понижень младъ немирникъ отъ Сама.

(Слѣдва)

(Слѣдва)

КНИЖНИЦА.

Въ Редакцията се получиха слѣдующитѣ списания и вѣстници:

Родина, илюстровано мѣсячно списание за ли-
тература и общественъ животъ. София, Год. III
Кн. I, II и III.

Списание на Софийското Медицинско Дружество. Год. I. Броеве 7, 8 и 9. София.

Отчетъ на Пловдивската Държавна Мъжка
Гимназия «Александър I» за учебната 1899—
1900 година. Пловдивъ, Друж. Печатн. «Трудъ.»

Вѣстники: „Препорець“, Новъ Вѣкъ, „Народни Права“, „Народенъ Листъ“, „Ратникъ“, „Ораго“, и „Мода и Домакинство.“